

Vetlanda kommun
utbildning@vetlanda.se

Andreas Fanemo
andreas.fanemo@vetlanda.se

Beslut

2017-05-10
Dnr 40-2016:202

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens
ändamålsenlighet i Njudungsgymnasiet
i Vetlanda kommun

2017-05-10

1 (15)

Dnr 40-2016:202

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammets ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Granskningen av Vetlanda kommun och Njudungsgymnasiet ingår i detta projekt. Njudungsgymnasiet besöktes den 23-24 mars 2017. Ansvariga inspektörer har varit undervisningsråd Ingrid Åsgård och utredare Ulrika Sutorius.

På Njudungsgymnasiet har Skolinspektionen granskat vård- och omsorgsprogrammet.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare (APL = arbetsplatsförlagt lärande). För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

2017-05-10

2 (15)

Dnr 40-2016:202

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att Njudungsgymnasiet på många sätt arbetar för att eleverna på vård- och omsorgsprogrammet ska få helhet och sammanhang i sin utbildning, men att det finns områden som behöver utvecklas. Granskningen visar att lärarna är organiserade i programlag vilket ger möjligheter till samplanering och diskussioner om programspecifika frågor. I syfte att underlätta kontakter och samarbete sitter arbetslaget samlat. Rektorn har sett till att det finns mötestid, drygt 100 minuter, var fjärde vecka som en plattform för samverkan. Några av lärarna som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen hör dock till andra programlag och de har svårare att finna tid för samverkan. Varje läsår avsätts dock 2-3 halvdagar för samverkan på hela skolan.

I granskningen framkommer exempel på hur lärare i gymnasiegemensamma ämnen arbetar med att integrera yrkesämnena i sin undervisning. Stoff och moment från ett yrkesämne används som illustration och arbetsmaterial i det egna ämnet. I några få fall genomförs ämnesövergripande temaarbeten. Skolinspektionen bedömer vidare att det finns etablerade rutiner och arbetssätt som gör att eleverna får en helhet och ett sammanhang mellan den skolförlagda delen och det arbetsplatsförlagda lärandet (APL).

Dock visar granskningen att Njudungsgymnasiet saknar en uttalad strategi för hur lärarna ska arbeta med examensmålen som utgångspunkt i all undervisning. Skolinspektionen bedömer att för att öka elevernas möjligheter att nå de kunskaper och färdigheter som uttrycks i examensmålen behöver all undervisning ha en tydligare utgångspunkt i examensmålen. Granskningen visar att det främst är i yrkesämnena, vid elevernas arbetsplatsförlagda utbildning och i samband med gymnasiearbetet som examensmålen framhålls tydligt.

Granskningen visar vidare att det, trots att samarbete uppmuntras av skollagen, finns, enligt lärarna, organisatoriska och tidsmässiga hinder som utgör

2017-05-10

3 (15)

Dnr 40-2016:202

svårigheter för samarbeten mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Detta behöver rektorn åtgärda i syfte att skapa större helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna. I detta arbete ligger att säkerställa att samarbete över ämnesgränserna inte är beroende av enskilda lärares engagemang och initiativ.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Rektor behöver säkerställa att lärarna i sitt arbete med planering och genomförande av undervisningen i högre grad utgår från examensmålen.
- Rektor behöver se till att det i högre grad finns förutsättningar för samverkan mellan lärare i yrkesämnen och lärare i gymnasiegemensamma ämnen och tydligt prioritera sådant samarbete.

Beskrivning av huvudman och besökta skolenhet

Drygt 1 000 elever går på Njudungsgymnasiet som är en kommunal gymnasieskola i Vetlanda kommun. I skolans ledning finns fem rektorer, en idrottschef, en verksamhetsutvecklare och en gymnasiechef. Njudungsgymnasiet erbjuder 14 nationella program, idrottsgymnasium, introduktionsprogram samt gymnasiesärskola. På skolan finns bygg- och anläggningsprogrammet, ekonomiprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet, el- och energiprogrammet, estetiska programmet, fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, industri-tekniska programmet, introduktionsprogrammen, naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt samhällsvetenskapsprogrammet. Elever på olika program kan även kombinera ett flertal idrotter med studierna.

På vård- och omsorgsprogrammet går 57 elever läsåret 2016/17.

Njudungsgymnasiet har ett nära samarbete med kringliggande kommuner och det lokala näringslivet. Samarbetet är certifierat, bland annat som Teknikcollege och Vård- och omsorgscollege. Certifieringarna är en kvalitetsstämpel som visar att skolan tillsammans med aktuell bransch utvecklar utbildningar utifrån de krav branschen ställer. Vid Njudungsgymnasiets vård- och omsorgsprogram är yrkesutgångarna funktionshinderomsorg och akutsjukvård.

2017-05-10

4 (15)

Dnr 40-2016:202

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1. Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen behöver utvecklas.

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande och ämnesspecifika planering utifrån examensmålen behöver bli tydligare eftersom examensmålen ska

2017-05-10

5 (15)

Dnr 40-2016:202

ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag.

Undervisningen behöver i högre grad planeras och genomföras med utgångspunkt i examensmålen för vård- och omsorgsprogrammet. Examensmålen syns tydligast i planeringen av yrkesämnena, medan koppling till dessa mål i vissa gymnasiegemensamma ämnen saknas.

Undervisningen behöver i högre grad planeras och genomförs med utgångspunkt i examensmålen

Examensmålen är väl kända av de intervjuade vårdlärarna, men inte av alla intervjuade lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Kopplingen mellan examensmål, centralt innehåll och kunskapskrav framgår tydligt i planeringen av vårdämnena och allra tydligast i samband med APL och gymnasiearbetet. Eleverna i årskurs 3 känner väl till examensmålen, medan eleverna i årskurs 2 inte är lika insatta. Vid en snabb genomgång av examensmålen säger dock eleverna i årskurs 2 att "det är ju det vi håller på med". Få lärare använder dock begreppet examensmål, enligt eleverna.

Intervjuade lärare säger att de går igenom examensmålen, exempelvis när skolan informerar inför programstart, vid föräldramöten, i samband med APL och gymnasiearbetet. Examensmålen ska genomsyra utbildningen och är de förhållanden som eleverna ska ha med sig när de slutar, säger en lärare. En annan lärare beskriver det som att examensmålen har man som en ryggsäck som man alltid bär med sig. "De är förankrade och lyser igenom när man pratar om andra saker." Lärarna är dock eniga om att de är tydligare belysta inom vårdämnena än inom de gymnasiegemensamma ämnena. Det händer att lärarna diskuterar examensmålen vid programlagsmöten, men det sker inte regelbundet. Examensmålen finns med i våra planeringar, om man lägger ihop kurserna syns det, säger vårdlärarna.

I idrott och hälsa blir det helt naturligt att involvera examensmålen, säger en lärare. Men inte i matematik, säger en annan lärare som tillägger att det dock förekommer ämnesintegrering i matematik. Några av lärarna som intervjuas tillhör andra programlag och de säger sig vara mer bekanta med utbildningens innehåll och examensmålen på det egna programmet.

2017-05-10

6 (15)

Dnr 40-2016:202

Samverkan mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen behöver förbättras

I den inskickade dokumentation som Skolinspektionens tagit del av inför granskningen redogörs för ett antal samarbetsprojekt mellan olika lärare. Som exempel på samverkan mellan ämnen och kurser finns en gemensam uppgift kring etik i årskurs 3. Det är ett samarbete mellan Religion 1a och Etik och människans livsvillkor, där fokus ligger på områden i vården såsom etik i livets början och livets slut. I kursen Medicin 1 och Idrott och hälsa 1 samplanerar lärarna undervisningen kring muskler, lung- och hjärtverksamhet.

På skolan har det anordnats en temadag kring hot och våld och rektorn beskriver att nu förbereds ett nytt projekt; *Tema kommunikation*. Det ska involvera ämnen svenska och engelska, samt kurserna Hälsopedagogik, Specialpedagogik samt Vård- och omsorgsarbete 1 och 2.

Inom yrkesämnenas kurser förekommer ofta samverkan exempelvis i hälsopedagogik och specialpedagogik, där eleverna får arbeta med en gemensam uppgift; *Hälsobefrämjande aktivitet för personer med funktionsnedsättning*. I kurserna Akutsjukvård och Räddningsmedicin samplanerar lärarna undervisningens teoretiska och praktiska moment samt kunskapsavstämningen. Eleverna får arbeta och träna realistiska situationer, exempelvis vad skolan kallar *Stor olycka*. Vidare genomförs ett gemensamt arbete och kunskapsredovisning i kurserna Medicin 1 samt Vård- och omsorgsarbete 2 med fokus på diabetes. Eleverna får då möjlighet att visa sina kunskaper både genom ett skriftligt och ett praktiskt prov.

En lärare beskriver att när hen jobbar med källkritik i svenskan, så hakar andra lärare på. "Vi hakar på varandra, vi har mer naturliga samarbeten än projekt."

Under innevarande läsår har skolan dock ett hälsofrämjande samarbete kallat *Pulsprojektet* där flera kurser släpper till tid för extra fysiska aktiviteter.

Eleverna i årskurs 2 berättar om ett samverkansprojekt mellan idrott- och hälsa och kursen Hälsopedagogik. I övriga ämnen har de inte varit med om några sådana projekt. Eleverna i årskurs 3 säger att det är främst nu i årskurs 3 som lärarna har börjat samverka, exempelvis i Religionskunskap och kursen Etik och människans livsvillkor.

2017-05-10

7 (15)

Dnr 40-2016:202

Det finns konkreta exempel på ämnesintegrering, till exempel i form av så kallad infärgning

Lärarna ger i intervjuerna flera exempel på hur de försöker integrera andra ämnen i den egna undervisningen. I matematik får eleverna hälsorelaterade uppgifter som exempelvis kan handla om kalorier och läkemedelsdoser. I historia tar läraren upp vård- och omsorgshistoria. Och vid fördjupningsarbeten i historia, kan eleverna gärna välja något om vård och omsorg. I svenska finns många tillfällen att ta upp exempel från elevernas kommande yrkesliv, bland annat i samband med diskussioner kring skönlitterära texter, enligt en lärare. Då kan klassen ta upp etiska perspektiv och hur människor bör bemötas. Tidigare kunde man också låta eleverna arbeta med sina rapporter från APL under lektioner i svenska, men det tycker en av lärarna har blivit svårare, eftersom det numera är så mycket specifikt centralt innehåll som ska hinnas med.

Vårdlärarna ger exempel på hur de haft lektioner på engelska inför internationella utbyten och hur de försöker hjälpa eleverna till en god svenska i skriftliga och muntliga redovisningar.

Eleverna beskriver hur de under matematiklektioner har fått vårdrelaterade uppgifter bland annat i procenträkning. Andra exempel som eleverna ger handlar om undersköterskors villkor under lektioner i samhällskunskap och etikfrågor under religionslektioner samt flera kopplingar till vårdämnena som görs i idrott och hälsa.

Det förekommer kollegialt lärande mellan lärarna

Enligt rektorn har alla förstelärare på Njudungsgymnasiet haft i uppdrag att utveckla det kollegiala lärandet på skolan. Och det finns strategier för hur man ska jobba med detta nästa läsår. Lärarna berättar att innan dess ska de ha gjort lektionsbesök hos en kollega i något annat ämne än det de själva undervisar i. Vi är nyfikna hur detta ska organiseras i september, säger en av lärarna. I programläget på vård- och omsorgsprogrammet har lärarna redan haft ett projekt med kollegialt lärande och de har gjort lektionsbesök hos kollegor, en på det egna programmet och en på ett annat program. Lärarna har även fått underlag för hur de kan ge varandra feedback.

Ett annat exempel på kollegialt lärande, beskriver idrottsläraren, är det två-lärarsystem som man har vid idrottslektioner (två lärare och två klasser samtidigt). Där blir kollegialt lärande naturligt, enligt läraren. Även lärarna som deltagit i *Matematiklyftet* beskriver hur de planerar tillsammans. Auskultationer, gemensam planering och gemensam bedömning, uppskattas av lärarna.

2017-05-10

8 (15)

Dnr 40-2016:202

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges goda möjligheter till helhet och sammanhang genom att den skolförlagda utbildningen på många sätt kopplas samman med det arbetsplatsförlagda lärandet. APL förbereds och följs upp av vårdlärarna och skolans APL-ansvariga lärare. Under läsåret har ett antal rutiner och underlag för APL utarbetats av programmets förstelärare och APL-samordnaren. Skolinspektionen bedömer att detta är viktiga inslag för att eleverna ska få helhet och sammanhang i sin utbildning. Av intervjuerna med eleverna framgår också att de upplever att undervisningen i skolan och erfarenheterna vid APL, oftast hänger väl ihop. Eleverna uppger att de känner sig väl förberedda inför kommande yrkesliv.

Examensmålen tydliggörs vid arbetsplatsförlagt lärande

I intervjuer med lärare, elever och handledare framgår att den arbetsplatsförlagda utbildningen är väl planerad och tar utgångspunkt i examensmålen, kunskapskraven och centralt innehåll i vissa kurser. Delar av kurserna Vård och omsorg 1 och 2, Akutsjukvård, Socialpedagogik, Specialpedagogik 2, Vård- och omsorgsarbete vid demenssjukdomar samt Etik och människans livsvillkor läggs ut på APL.

I programrådet där många chefer från APL-platserna är med diskuteras bland annat examensmål, centralt innehåll och bedömning, enligt rektorn. Vårdlärarna är också med vid programråden och då kan de ge feedback direkt. Det är en öppen dialog om hur det fungerar i skolan och i verkligheten, säger rektorn. Skolan har tagit fram ett antal skriftliga underlag för att förtydliga vad det är eleverna förväntas göra under sin APL. Rektorn beskriver att det är vårdlärarna som har kontakten med handledarna och de skickar skriftlig information som bland annat handlar om hur innehållet under APL-perioden hänger ihop med examensmålen. När lärarna sedan är ute på besök följs detta upp, där förs också dialogen, enligt rektorn.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal skriftliga instruktioner, planeringar och utvärderingar av APL-perioder samt de uppgifter eleverna ska utföra.

2017-05-10

9 (15)

Dnr 40-2016:202

Av dessa framgår en tydlig koppling till såväl examensmål, kunskapskrav och centralt innehåll i aktuell kurs.

Elever som Skolinspektionen intervjuat uppfattar att det är tydligt vad APL syftar till och vad de förväntas träna på och lära sig. I de fall handledaren inte är så insatt ger de skriftliga underlagen ett stöd, enligt lärarna. Även handledarna beskriver underlagens betydelse.

Lärare och handledare samverkar kring planering, genomförande och uppföljning av APL

En av vårdlärarna är också APL-ansvarig och tillsammans med en administratör planerar hen APL utifrån ett årshjul; inventering av platser, elevernas önskemål och fördelning av platser. Ett digitalt utvecklingsarbete har påbörjats där all information så småningom kommer att finnas. Enligt APL-ansvarige ska verksamheterna där kunna presentera sig och handledarnas funktion ska tydliggöras.

Den APL-ansvarige uppger vidare att skolan har en övergripande samverkan med handledarna genom handledarutbildningen, där 100 handledare ska utbildas varje år. Skolan är även med vid kontakthandledarträffar. Då är det en samordnare vid Vård- och omsorgscollege som håller i mötet. Samverkan i programråden är också en del av planeringen, enligt skolans APL-ansvarige.

När eleverna ska ut på APL skickar skolan ut information minst tre veckor innan start. I vissa fall tar den APL-ansvarige telefonkontakt eller besöker arbetsplatsen. Som en del av utbildningen ska eleverna själva ta kontakt med handledaren; presentera sig, göra upp om tider och annat praktiskt. Den APL-ansvarige berättar att handledarna har fått en checklista med program mål och en bedömningslista utifrån examensmålen. Under praktikperioden besöker vårdlärarna eleven och då förs också samtal om genomförandet med handledaren. I ett trepartsamtal går läraren, eleven och handledaren igenom förberedda frågor. Handledarna lämnar ett skriftligt omdöme från praktiken, men är inte med vid betygsättningen. Lärarna beskriver det som "de bedömer och vi sätter betyg".

2017-05-10

10 (15)

Dnr 40-2016:202

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och mellan utbildningens olika delar så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att säkerställa att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning, men behöver utvecklas när det gäller att ge nya handledare nödvändig information. Granskningen visar att det finns goda förutsättningar för en samsyn mellan skolan och APL-platserna när det gäller en sammanhållen utbildning för eleverna.

Rektorn uppmuntrar samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen

I intervjun säger rektorn att för att få till samverkan mellan lärarna krävs en dialog och vid programlagsmöten och medarbetarsamtal diskuteras detta.

2017-05-10

11 (15)

Dnr 40-2016:202

"Jag vill att initiativ och drivkraft kommer underifrån", säger rektorn och berättar hur han försöker uppmuntra med frågor om vad lärarna tänker om vilka kurser och ämnen de skulle kunna samverka kring. Men det måste finnas intresse, säger rektorn som förtydligar: "Jag menar att alla ska samarbeta, men att jag som rektor inte detaljstyr samarbetet, utan det styrs av lärarna utefter rådande förutsättningar. Sen för vi kontinuerligt en dialog kring vilka samarbeten som pågår och som är planerade." Rektorn säger också att han aldrig har träffat någon lärare som inte vill samverka. "De kanske bara inte tänker på det om ingen ställer frågan till dem. Jag ställer frågan till dem och ser var det kan vara lämpligt att samverka." Rektorn uppger vidare att om han är med och driver fram frågor, så avsätter han tid i lärarens tjänst. "Man måste prioritera och plocka bort saker för att skapa tid".

Alla förstelärare på skolan har haft i uppdrag att utveckla det kollegiala lärandet på skolan. Strategier finns nu för hur lärarna ska jobba med detta nästa läsår.

Lärarna uppger att rektorn främst tar upp frågan om samverkan vid medarbetarsamtalen. Den avsatta tiden för samverkan var fjärde vecka går ofta åt till annat arbete, enligt lärarna.

Eventuella skillnader i synsätt och värderingar mellan arbetsplatser och skola, behöver synliggörs och behandlas i den skolförlagda delen av utbildningen

I elevintervjuerna framkommer att de i undervisningen talar om eventuella skillnader mellan arbetsplats och skola när de är tillbaka efter APL-perioder. Eleverna ger exempel på hur de i kursen Akutsjukvård, med uppgifter om smärtanalys till exempel lyssnade till vad andra elever varit med om på sin APL och kunde sedan använda det. Ett annat sådant exempel handlade om säkerhet. "Sånt som vi tog reda på, på praktiken vävdes in, det blir en naturlig del", säger en elev. I några fall tycker eleverna dock att det är svårt att beskriva och få gehör för sina erfarenheter, särskilt om vårdläraren inte själv har erfarenhet av arbete inom yrkesområdet

Några elever beskriver att de, efter flera APL-perioder och sommararbeten på samma ställe, har i sitt tycke, mer erfarenheter än vårdlärarna. "Man lyssnar inte riktigt, man bara följer kursmålen. Det är lite fyrkantigt." I de fall eleverna upplever olikheter handlar det oftast om att det är individberoende och inte något som gäller hela arbetsplatsen, säger eleverna.

2017-05-10

12 (15)

Dnr 40-2016:202

I intervjuerna med lärare och med handledare framkommer att de anser att det är en god överensstämmelse mellan den skolförlagda delen och APL. Rektorn beskriver att eleverna och handledarna får besvara en enkät efter APL-perioden. "Efteråt anpassas undervisningen, både den teoretiska och den praktiska, individuellt till elevernas behov".

Handledarna behöver ha mer kunskap om syftet med APL i elevernas utbildning

Tillsammans med kringliggande kommuner anordnar Vetlanda kommun en omfattande handledarutbildning. Målet är att cirka 100 handledare ska utbildas varje år.

Enligt skolans APL-ansvarige träffas övriga skolors APL-ansvariga och handledarrepresentanter regelbundet och ett antal dokument om mål, innehåll, genomförande och bedömning har tagits fram för handledare och elever. Avsikten har varit att med ett klart och tydligt språk ge information om syftet med APL i elevens utbildning.

Några av de intervjuade handledarna uppger att de har varit handledare länge och att de tycker sig ha god kännedom om vad eleverna förväntades lära sig under APL. Andra handledare uppger att de är nya och inte har samma kunskap. I något fall uppger handledaren att hen inte fått annan information än att eleven skulle komma.

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att organisera och leda lärarnas arbete fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra.

Organiseringen i programlag, närliggande arbetsrum och avsatt tid för samverkan ger goda förutsättningar. Att vissa lärare inte tillhör programarbetslaget och brist på tid för samverkan är dock hinder som lärarna beskriver.

För att eleverna ska få en möjlighet till helhet och sammanhang i utbildningen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen, behöver rektorn skapa och tydliggöra förutsättningar för samverkan för alla lärare. Rektorn behöver

2017-05-10

13 (15)

Dnr 40-2016:202

särskilt se till att det finns förutsättningar för samverkan mellan lärare i yrkesämnen och lärare i gymnasiegemensamma ämnen och tydligt prioritera sådant samarbete.

Programlag och närliggande arbetsplatser ger yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen förutsättningar att samverka

Lärarna uppger att de är organiserade i programlag vilket de anser ger möjligheter till samplanering och diskussioner om programspecifika frågor. I syfte att underlätta kontakter och samarbete sitter arbetslaget samlat. Några av lärarna som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen hör dock till andra programlag och de säger att de har svårare att finna möjligheter för samverkan.

Lärarna uttrycker i intervjuerna att de gärna vill samverka med andra lärare men att brist på tid och ett späckat schema gör det svårt. Att lärare, som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen, skiftar från år till år är också ett problem, enligt lärarna. Samverkan är lättare för de lärare som sitter samlat i programlaget, säger en lärare. Vårdlärarna som har arbetsplatser och undervisningslokaler samlat anser att de har goda förutsättningar till samverkan mellan sina kurser.

I intervju med lärare i gymnasiegemensamma ämnen framkommer att vissa lärare prioriterar att få sitta nära sina ämneskollegor, inte i programlag.

Lärarna beskriver ett antal hinder som exempelvis tidsbrist och att de undervisar på flera program, men tillägger att det också handlar om personligt intresse. Många samverkansprojekt tillkommer på enskilda lärares initiativ uppger de.

Tid och möjlighet till samplanering mellan yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen behöver tydliggöras

Rektorn beskriver att inför schemaläggningen beaktas lärarnas önskemål samt konstaterade behov utifrån en analys av resultaten. Den har bland annat lett till att inför nästa läsår ska tvålärarsystem i matematik införas (utifrån sjunkande resultat). Lärarnas önskemål om undervisning och samläsning prioriteras och om nya lärare tillkommer på programmet måste det också uppmärksammas, säger rektorn. I något klassrum kan det finnas större behov av stöd och hjälp. Rektorn beskriver också att nästan all övergripande planering går via skolans rektorer, men att en del lärare går direkt till schemaläggaren. "Vi kan inte genomföra allt som lärarna önskar men jag prioriterar." Rektorn beskriver hur de försöker parallelllägga lektioner och ha närliggande lektionssalar för att skapa samverkansmöjligheter.

2017-05-10

14 (15)

Dnr 40-2016:202

Rektorn uppger vidare att det finns mötestid, drygt 100 minuter, var fjärde vecka som en plattform för samverkan. Varje läsår avsätts också 2-3 halvdagar för samverkan på hela skolan. Rektorn är med på mötena eller tar del av protokoll. Rektor träffar också den som hållit mötet och han försöker besöka lärarna när det finns tid och möjlighet.

I den verksamhetsredogörelse som rektorn lämnat inför granskningen beskriver rektor lärarnas möjligheter och utmaningar när det gäller samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen: *Möjligheterna är enorma. Utgår man ifrån yrkeslärarnas kurser och det centrala innehållet i dessa, finns det inget som hindrar samarbete med kurser i de gymnasiegemensamma kurserna. Lärarna är positiva och villiga till att samarbeta, dels för att det skapar en ökad förståelse och helhetsbild, dels att det har visat sig minska elevernas upplevda stress. Utmaningarna i detta är för lärarna att finna gemensam planeringstid på schemat och tid för sambedömning.*

I rektorns verksamhetsredogörelse beskrivs också att lärare upplever att vissa kunskapskrav i de gymnasiegemensamma kurserna, till exempel i Svenska 1 och Svenska 2, i vissa avseenden rentav kan försvåra samarbetet. Även vårdlärarna uttrycker i intervjun att det är tråkigt att den tidigare samverkan som fanns mellan ämnet svenska och vårdkurser inte längre finns för att svenskämnet är så styrt. "Våra medicinska texter duger inte längre."

Trots att rektorn tycker att det finns möjligheter till samverkan visar dokumentation och intervjuer med elever och lärare att ämnesövergripande samverkan mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen sällan förekommer. Lärarna beskriver brist på tid som det största hindret. I lärarintervjuerna framgår att den samverkan som finns mellan vårdämnen och gymnasiegemensamma ämnen har tillkommit genom prioriteringar av enskilda lärare.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 3 maj 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån de utvecklingsområden som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, **den 30 augusti 2017**, inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningspunkter under arbetets gång.

2017-05-10

15 (15)

Dnr 40-2016:202

Redogörelserna skickas till Skolinspektionen, Att: Eva Lanteli, Box 23069, 104 35 Stockholm per post eller per e-post, eva.lanteli@skolinspektionen.se samt skolinspektionen@skolinspektionen.se Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2016:202) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Ulrika Sutorius och juristen Åsa Lindbäck deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Gabriel Brandström
Enhetschef

Ingrid Åsgård
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1 Författningsstöd